

PRÍSPEVOK K POZNANIU CHROBÁKOV (COLEOPTERA) ŠIRŠIEHO OKOLIA LEVÍC

Ján Profant

Kúpeľná 85, 050 01 Revúca

Abstract:

Profant, J., 2004: Contribution to the knowledge of beetles (Coleoptera) from the wider surroundings of Levice town. Acta Mus. Tekovens. Levice, 5: 62-68.

This article contains data on the occurrence of some species of beetles (Coleoptera), which were found during the yearly meeting of entomologists in Slovakia (called „Entomological days“) from 22.5. to 26.5. 2002 in the Tekov region. During this time 8 different localities were visited. Special attention was devoted to the plant-feeders, especially from the family of Curculionidae.

Key words: Slovakia, Tekov region, plant-feeders, Coleoptera, Curculionidae.

ÚVOD

V dňoch 22.5. – 26.5. 2002 sa v južnej časti regiónu Tekova uskutočnilo každoročné tradičné stretnutie slovenských entomológov – Entomologické dni, so základným táborom v rekreačnom areáli Margita-Ilona pri Leviciach. Počas týchto dní sa uskutočnil entomologický a arachnologický prieskum 6 rôznych lokalít, výber ktorých zabezpečili pracovníci Tekovského múzea v Leviciach. Počas cesty na miesto stretnutia som navštívil aj lokalitu Plášťovce-Litava v Krupinskej planine. Lokalita Margita-Ilona predstavuje priestor bezprostredne pred ubytovacím zariadením a oba uvedené druhy tu boli pozorované pri čakaní na dopravu.

METODIKA A MATERIÁL

V rámci prieskumu som zvláštnu pozornosť venoval fytofágnym druhom, najmä z čeľade Curculionidae, čomu boli podriadené metódy zberu študijného materiálu – smýkanie a sklepvávanie. V malej miere som využil aj metódu individuálneho zberu niektorých stenofágnych druhov.

Získaný dokladový materiál bol vypreparovaný a je uložený v zbierke autora. V prípade niektorých druhov čeľade Cerambycidae sa na determinácii okrem autora podieľal Václav Kautman, za čo mu touto cestou ďakujem.

Prehľad čeľadi a druhov zistených na jednotlivých lokalitách je usporiadaný podľa abecedného poradia; čeľaď Curculionidae je vždy oddelená zvlášť. Použitie názvoslovie je podľa „Check-list of Czechoslovak Insects IV (Coleoptera) – Seznam československých brouků“ (JELÍNEK 1993).

CHARAKTERISTIKA LOKALÍT A ZOZNAM ZISTENÝCH DRUHOV

V nasledujúcej časti príspevku je uvedená krátka charakteristika navštívených lokalít (spolu s číslom štvorca DFS a dátumom zberu). Po nej nasleduje zoznam zistených druhov chrobákov.

Plášťovce-Litava (DFS 7879, 22.05. 2002)

Nachádza sa asi 2 km za Plášťovcami, smerom na Veľký Krtíš, v západnej časti Krupinskej planiny. Materiál bol zbieraný po oboch stranách potoka Litava i ďalej od neho, medzi ruinami budov bývalého poľnohospodárskeho družstva:

Buprestidae

Agrilus sulcicollis LACORDAIRE, 1835

Cerambycidae

Agapanthia villosoviridescens (DE GEER, 1775), *Calamobius filum* (ROSSI, 1790), *Cerambyx scopolii* FÜESSLY, 1775, *Phytoecia cylindrica* (LINNAEUS, 1758)

Chrysomelidae

Cassida denticollis SUFFRIAN, 1844, *Cassida nebulosa* LINNAEUS, 1758, *Chrysomela cuprea* FABRICIUS, 1775, *Luperus xanthopoda* (SCHRANK, 1781)

Elateridae

Agrypnus murinus (LINNAEUS, 1758)

Pyrochroidae

Pyrochroa coccinea (LINNAEUS, 1761), *Pyrochroa serraticornis* (SCOPOLI, 1763)

Scarabaeidae

Onthophagus ruficapillus BRULLÉ, 1832, *Valgus hemipterus* (LINNAEUS, 1758)

Curculionidae

Alophus triguttatus vau (SCHRANK, 1781), *Apion carduorum* KIRBY, 1808, *Baris artemisiae* (HERBST, 1795), *Cleonis pigra* (SCOPOLI, 1763), *Dorytomus tremulae* (FABRICIUS, 1787), *Gymnetron asellus* (GRAVENHORST, 1807), *Larinus turbinatus* GYLLENHAL, 1836, *Liophloeus tessellatus* (O.F.MÜLLER, 1776), *Lixus fasciculatus* BOHEMAN, 1836, *Lixus iridis* OLIVIER, 1807, *Rhinocyllus conicus* (FRÖLICH, 1792), *Rhinoncus pericarpus* (LINNAEUS, 1758), *Sciaphilus asperatus* (BONSDORFF, 1785), *Tanymecus palliatus* (FABRICIUS, 1787).

Beša (DFS 7876, 23.05. 2002)

Lokalitu predstavujú lúčne a krovinaté spoločenstvá Hronskej pahorkatiny popri železničnej trati pri obci Beša.

Carabidae

Drypta dentata (ROSSI, 1790)

Cerambycidae

Calamobius filum (ROSSI, 1790).

Kalná nad Hronom (DFS 7777, 23.05. 2002)

Lokalitu predstavuje pobrežná vegetácia na nive rieky Hron pri uvedenej obci.

Buprestidae

Agrilus aurichalceus L. REDTENBACHER, 1849

Cerambycidae

Agapanthia pannonica KRATOCHVÍL, 1985, *Tetrops praeusta* (LINNAEUS, 1758)

Chrysomelidae

Cryptocephalus chrysopus GMELIN, 1788, *Cryptocephalus moraei* (LINNAEUS, 1758), *Cryptocephalus ocellatus* DRAPIEZ, 1819, *Luperus xanthopoda* (SCHRANK, 1781), *Plagioderma versicolor* (LAICHARTING, 1781)

Curculionidae

Apion onopordi KIRBY, 1808, *Apion violaceum* KIRBY, 1808, *Caenorhinus germanicus* (HERBST, 1797), *Caenorhinus pauxillus* (GERMAR, 1824), *Curculio crux* (FABRICIUS, 1776), *Datonychus paszlavszkyi* (KUTHY, 1890), *Marmaropus besseri* GYLLENHAL, 1837, *Paophilus afflatus* (BOHEMAN, 1833), *Phrydiuchus speiseri* (SCHULTZE, 1897), *Phyllobius maculicornis* GERMAR, 1824, *Pselaphorhynchites tomentosus* (GYLLENHAL, 1839), *Rhamphus pulicarius* (HERBST, 1795), *Rhynchaenus populicola* SILFVERBERG, 1977, *Sibinia pellucens* (SCOPOLI, 1772), *Zakladus geranii* (PAYKULL, 1800).

Pata (DFS 7776, 24.05. 2002)

Lokalita sa nachádza v Hronskej pahorkatine, v katastrálnom území obce Veľký Ďur. Predstavuje okraj dubového lesa a vlhkú lúku pri bažantnici. Z lúčneho stanovišťa bol materiál získaný smýkaním, sklepaním sa zbieral z dubov, javorov, svíbu krvavého, z hrušiek a jabloní.

Buprestidae

Agrilus viridis (LINNAEUS, 1758), *Anthaxia fulgurans* (SCHRANK, 1787)

Cerambycidae

Anaglyptus mysticus (LINNAEUS, 1758), *Anoplodera rufipes* (SCHALLER, 1783), *Anoplodera sexguttata* (FABRICIUS, 1775), *Cerambyx scopolii* FÜESSLY, 1775, *Clytus arietis* (LINNAEUS, 1758), *Dinoptera collaris* (LINNAEUS, 1758), *Phytoecia cylindrica* (LINNAEUS, 1758), *Stenurella nigra* (LINNAEUS, 1758)

Chrysomelidae

Cassida nebulosa LINNAEUS, 1758, *Cassida vibex* LINNAEUS, 1767, *Chrysolina*

coerulans (L.G. SCRIBA, 1791), *Hydrothassa glabra* (HERBST, 1783)

Curculionidae

Apion frumentarium (LINNAEUS, 1758), *Apion pisi* (FABRICIUS, 1801), *Byctiscus populi* (LINNAEUS, 1758), *Caenorhinus germanicus* (HERBST, 1797), *Ceutorhynchus obstructus* (MARSHAM, 1802), *Cleonis pigra* (SCOPOLI, 1763), *Larinodontes planus* (FABRICIUS, 1792), *Larinodontes turbinatus* (GYLLENHAL, 1836), *Lasiorrhynchites olivaceus* (GYLLENHAL, 1833), *Lixus angustatus* (FABRICIUS, 1775), *Lixus filiformis* (FABRICIUS, 1781), *Magdalis ruficornis* (LINNAEUS, 1758), *Otiorrhynchus ligustici* (LINNAEUS, 1758), *Paophillus afflatus* (BOHEMAN, 1833), *Phyllobius argentatus* (LINNAEUS, 1758), *Rhinonocus pericarpus* (LINNAEUS, 1758), *Stenocarus ruficornis* (STEPHENS, 1831).

Čifáre (DFS 7776, 24.05. 2002)

Lokalitu predstavujú rozľahlé, suché pasienky pri obci

Buprestidae

Trachys fragariae C. BRISOUT DE BARNEVILLE, 1874

Curculionidae

Apion apricans HERBST, 1797, *Apion brevirostre* HERBST, 1797, *Apion carduorum* KIRBY, 1808, *Apion loti* KIRBY, 1808, *Apion ononidis* GYLLENHAL, 1827, *Apion trifolii* (LINNAEUS, 1768), *Cleonis pigra* (SCOPOLI, 1763), *Larinodontes jaceae* (FABRICIUS, 1775), *Lixus angustatus* (FABRICIUS, 1775), *Lixus filiformis* (FABRICIUS, 1781), *Phyllobius betulinus* BECHSTEIN et SCHARFENBERGER, 1805, *Phyllobius maculicornis* GERMAR, 1824.

Mochovce-Dobrica (DFS 7776, 25.05. 2002)

Xerothermné lesostepné spoločenstvá na vulkanitoch, v severnej časti Hronskej pahorkatiny. Smýkané najmä na úpätí kopca Dobrica (320 m n.m.), v menšom rozsahu aj na zarastajúcom svahu a na zachovalej enkláve skalnej stepi na andezitoch pod vrcholom.

Buprestidae

Acmaeoderella flavofasciata (PILLER et MITTERPACHER, 1783), *Coraebus elatus* (FABRICIUS, 1787)

Cerambycidae

Agapanthia pannonica KRATOCHVÍL, 1985, *Cortodera villosa* HEYDEN, 1876, *Dinoptera collaris* (LINNAEUS, 1758), *Pachytodes erraticus* (DALMAN, 1817), *Phytoecia coerulescens* (SCOPOLI, 1763), *Phytoecia nigripes* (VOËT, 1778), *Phytoecia pustulata* (SCHRANK, 1776)

Chrysomelidae

Chrysolina hyperici (FORSTER, 1771), *Cryptocephalus chrysopus* GMELIN, 1788, *Cryptocephalus octacosmus* BEDEL, 1891, *Gonioctena fornicata* (BRÜGGEMANN, 1873), *Smaragdina xanthaspis* (GERMAR, 1824)

Curculionidae

Anthonomus rubripes GYLLENHAL, 1836, *Apion astragali* (PAYKULL, 1800), *Apion columbinum* GERMAR, 1817, *Apion ervi* KIRBY, 1811, *Apion hookeri* KIRBY, 1808, *Apion melancholicum* WENCKER, 1864, *Apion nigritarse* KIRBY, 1808, *Apion pavidum* GERMAR, 1817, *Apion pisi* (FABRICIUS, 1801), *Apion punctigerum* (PAYKULL, 1792), *Apion trifolii* (LINNAEUS, 1768), *Caenorhinus aequatus* (LINNAEUS, 1767), *Curculio glandium* MARSHAM, 1802, *Gymnetron tetrum* (FABRICIUS, 1801), *Hypera arator* (LINNAEUS, 1758), *Larinodontes sturnus* (SCHALLER, 1783), *Phyllobius betulinus* BECHSTEIN et SCHARFENBERGER, 1805, *Rhynchites auratus* (SCOPOLI, 1763), *Sitona macularis* (MARSHAM, 1902), *Dorytomus melanophthalmus* (PAYKULL, 1792), *Rhynchaenus populicola* SILFVERBERG 1977 (oba posledné druhy na vrbach pri ceste).

Nemčičany (DFS 7676, 25.05. 2002)

Lokalita sa nachádza v severnej časti Hronskej pahorkatiny. Materiál bol zbieraný na bodliakoch popri ceste zo štrkovne smerom na teplé lúčne stráne nad obcou.

Curculionidae

Apion loti KIRBY, 1808, *Larinodontes planus* (FABRICIUS, 1792), *Lixus cardui* OLIVIER, 1807, *Sphenophorus striatopunctatus* (GOEZE, 1777).

Margita-Ilona (DFS 7877, 25.05. 2002) – pred ubytovacím zariadením

Lokalita predstavuje plochu pred ubytovacím zariadením v areáli Margita-Ilona (Ipeľská pahorkatina).

Curculionidae

Barypeithes pellucidus (BOHEMAN, 1843), *Otiorhynchus raucus* (FABRICIUS, 1777).

POZNÁMKY K VÝZNAMNEJŠÍM DRUHOV

Marmoropus besseri – veľmi zriedkavý druh obývajúcí piesčité miesta. Podľa Smreczyňského (SMRECZYŃSKI 1974) je to monofág na *Rumex acetosa*. Imágo žije väčšinou v listových ružiciach. Vývin larvy prebieha v dolnej časti stonky a v koreňoch hostiteľskej rastliny imágo (KOCH 1992).

Phrydiuchus speiseri – veľmi zriedkavý druh známy zo strednej (Poľsko, Morava, Slovensko, Maďarsko) a juhovýchodnej Európy (FREUDE ET AL. 1983), ktorého bionómia Smreczyňskému nie je známa. ENDRÓDI (1968) vo FAUNA HUNGARICAE uvádza: „Živná rastlina je *Salvia silvestris*“, avšak v súčasnosti pod týmto názvom žiadna šalvia nejestvuje. DOSTÁL & ČRVENKA (1992) uvádzajú názov *Salvia sylvestris* JACQ. non L. ako synonymum pre *Salvia nemorosa* a potom *Salvia x sylvestris* ako kríženca *S. nemorosa* a *S. pratensis*, rovnako ako MARHOLD & HINDÁK (1998). V prípade Endrődího „*Salvie silvestris*“ ide teda zrejme o

S. nemorosa, ktorú ako hostiteľskú rastlinu udávajú aj KOCH (1992) a STEJSKAL (2004).

Datonychus paszlavszkyi – vzácny, zriedkavý druh žijúci na suchých, slnečných miestach. Podľa Smreczyńského je to monofág na *Salvia pratensis*. Aj keď ENDRŐDI (1968) udáva výskyt „dovtedy len z Maďarska“, má tento druh ako nový pre Slovensko uvedený už ROUBAL (1937-1941) vo svojom Katalogu Coleopter... (Bratislava, 6.7. 1921). Lokálne vystupujúci druh, rozšírený v Turecku (Anatólia), na Ukrajine, v Maďarsku, Rakúsku, Nemecku, Poľsku, v Čechách, na Morave a Slovensku. Úzky oligofág na *Salvia pratensis* a *Salvia nemorosa* (BURAKOWSKI ET AL. 1997, DIECKMANN 1972, HOLECOVÁ 1985, KOCH 1992, SMRECZYŃSKI 1974).

Lixus fasciculatus – zriedkavý druh, vyskytujúci sa od juhovýchodnej Európy po Mongolsko, východnú Sibir a Kurilské ostrovy. Podľa Roubala žije na *Cirsium*, Endrődímu (ENDRŐDI 1960) živná rastlina nie je známa. SMRECZYŃSKI (1968) ho udáva na *Artemisia*. Oligofág na rastlinách z čeľade Asteraceae, najmä na *Tanacetum vulgare*, *Artemisia campestris*, *A. vulgaris* (DIECKMANN 1983, KOCH 1992).

Apion astragali – vzácnejší druh na *Astragalus glycyphyllos*, vyskytujúci sa v celej Európe (s výnimkou Škandinávie), v prednej Ázii a severnej Afrike..

SÚHRN

Počas krátkodobého prieskumu fauny chrobákov (Coleoptera) na 8 vytypovaných lokalitách Tekova, v širšom okolí Levíc, som bližšiu pozornosť venoval fytofágnyim druhom. Celkovo bolo zistených 115 druhov z nasledujúcich čeľadi: Buprestidae (7 druhov), Elateridae (1 druh), Cerambycidae (17 druhov), Chrysomelidae (15 druhov), Curculionidae (70 druhov). Okrem toho boli identifikované ešte 2 druhy čeľade Pyrochroidae, 2 druhy čeľade Scarabaeidae a 1 druh čeľade Carabidae.

LITERATÚRA

- BURAKOWSKI, B., MROCKOWSKI, M., STEFAŃSKA, J., 1997: Katalog fauny Polski. Część XXIII. Tom 21. Nr. 56. Chrząszcze. Coleoptera. Ryjkowce – Curculionidae, część 3. Wydawnictwo Muzeum i Instytutu Zoologii PAN, Warszawa, 307 s.
- DIECKMANN, L., 1972: Beiträge zur Insektenfauna der DDR: Coleoptera - Curculionidae: Ceutorhynchinae. Beitr. Ent., Berlin, 22 (1/2): 3-128.
- DIECKMANN, L., 1983: Beiträge zur Insektenfauna der DDR: Coleoptera – Curculionidae (Tanymericinae, Leptopiinae, Cleoninae, Tanyrhynchinae, Cossoninae, Ray-

- mondionyminae, Bagoinae, Tanysphyrinae). Beitr. Ent., Berlin, 33 (2): 257-381.
- DOSTÁL, J., ČERVENKA, M., 1992: Veľký kľúč na určovanie vyšších rastlín II. Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava, 1567 s.
- ENDRŐDI, S., 1960: Ormányosbogarak II. – Curculionidae II. Fauna Hungariae, X. kötet, 5. füzet, Budapest, 126 s.
- ENDRŐDI, S., 1968: Ormányosbogarak IV. – Curculionidae IV. Fauna Hungariae, X. kötet, 7. füzet, Budapest, 129 s.
- FREUDE, H., HARDE, K. W., LOHSE, G. A., 1983: Die Käfer Mitteleuropas. Band 11. Curculionidae. Goecke & Evers, Krefeld, 342 s.
- HOLECOVÁ, M., 1985: Štruktúra a dynamika spoločností nosáčikovitých (Coleoptera, Curculionidae) ŠPR Devínska Kobyla. In: Zborník referátov z konferencie „Zoocenózy urbánnych a suburbánnych celkov so zvláštnym akcentom na podmienky Bratislavy“. Slovenská zoologická spoločnosť, Zoologický ústav UK, Bratislava: 154-161.
- JELÍNEK, J., 1993: Check-list of Czechoslovak Insects IV (Coleoptera). Folia Heyrovskyana, Suppl. 1, 172 s.
- KOCH, K., 1992: Die Käfer Mitteleuropas. Ökologie. Band 3. Goecke & Evers, Krefeld, 389 s.
- MARHOLD, K., HINDÁK, F. (eds.), 1998: Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska. Veda, Bratislava, 687 s.
- ROUBAL, J., 1937-1941: Katalog Coleopter (brouků) Slovenska a Východních Karpat. Díl III, Praha, Slovanský ústav, 363 s.
- SMRECZYŃSKI, S., 1968: Klucze do oznaczania owadów Polski, Część XIX Chrząszcze – Coleoptera, Zeszyt 98 c, Ryjkowce – Curculionidae, Podrodziny Tanyecinae, Cleoninae, Tanyrhynchinae, Hylobiinae. PWN, Warszawa, 106 s.
- SMRECZYŃSKI, S., 1974: Klucze do oznaczania owadów Polski, Część XIX Chrząszcze – Coleoptera, Zeszyt 98 e, Ryjkowce – Curculionidae, Podrodzina Curculioninae, Plemiona Barini, Coryssomerini, Ceutorhynchini. PWN, Warszawa, 180 s.
- STEJSKAL, R., 2004: Contribution to the knowledge of beetles (Coleoptera) of dry grasslands – weevils (Curculionidae) of Ječmeniště near Znojmo (Southern Moravia). Entomofauna carpathica, 16: 74-82.